

Trst okolo 12.000; na Istro 10.742; na Furlanijo z Gorico 3099. V Gorici je predlanskega leta 12 odstotkov prebivalstva dalo »Legi Nazionale« nad 12.000 kron, kar se nam zdi neverjetno. Tega leta so znašali dohodki »Lege« nad 600.000 K. Ako upoštevamo rapidno propadanje laškega kapitala v naših mestih in siromaštvo meščanov, ki se štejejo za Italijane, se mora res čuditi, kakor slišimo, da je na primer mesto Zader s peščico Lahov podarilo v enem letu 54.000 K ali pa ko je v popolnoma hrvaškem Šibeniku prirejena laška veselica prinesla 1500 K čistega dobička. Trst daje »Legi« letno do 30.000 kron. Danes ima »Legi« do 200 podružnic, večinoma v zahodni Istri in v goriškem okraju. Vsaka podružnica ima svojo knjižnico, preskrbljeno večinoma s knjigami, ki prihajajo v dar čez morje. Pri rokah imamo statistiko iz leta 1911. Tedaj je imela »Legi« 60 podružnic (grupe locali). Vseh zavodov, ljudskih šol in otroških vrtcev pa 41. V štirih krajih je imela skupaj ljudsko šolo in zabavišče, v 17 krajih ljudsko šolo, a v 12 krajih otroške vrtce, kjer se je namesto cesarske himne pela Garibaldijeva himna. — Objavitelj Dalmatinski« poroča: C. kr. notranje ministrstvo je razpustilo društvo »Legi Nazionale«, ker je razvijalo delovanje, nevarno državi in ni nič več odgovarjalo predpogojem svojega zakonitega obstoja. Zaradi tega je c. kr. namestništvo odredilo razpust vseh podružnic imenovanega društva.

Uredniška tajnost pred sodiščem. V neki sodnijski zadevi je razsodilo badensko sodišče v Kerzingenu, da je neki urednik opravičeno postopal, ker ni hotel izpovedati, kdo je listu dopisal neko poročilo. Deželno sodišče v Freiburgu se je pridružilo razsodbi prve instance in je odklonilo pritožbo.

»Slovensko Planinsko Društvo« naznanja, da koči na Kamniškem sedlu in na Veliki Planini letos ne bosta odprti. Odprta in skrbovana pa bo kočja v Kamniški Bistrici. Ključ do kočje na Veliki Planini se dobi pri Karlu Prelesniku v Stranjah; za kočjo na Kamniškem sedlu pa pri oskrbnici kočje v Kamniški Bistrici.

Znak časov. Te dni so slavili v Pisku na Češkem 60letni jubilej slavnega češkega pesnika Heyduka. Na tej slavnosti se je dal zastopati — po deželnem šolskem nadzorniku, vladnem svetniku Franu Bilem — tudi namestnik češki, grof Maks Coudenhove. Temu dejstvu pripisujejo češki listi velik simptomatičen pomen: »Narodni Politika« piše: »Novi upravitelj dežele je presenetil našo javnost na najljubeznivejši način. Zakaj dosedaj se še ni zgodilo, da bi bil kak namestnik v tem kraljestvu na podoben način izjavil svoje zanimanje za naše kulturno življenje. Vsak namestnik je sicer obiskoval češko narodno gledališče ali češke koncerte. Ali pri tem jim je bila bolj vabljiva zabava, nego pa narodno-kulturni moment. Kot čisto kulturno dejstvo se nam predstavlja šele omenjeni čin novega namestnika. S tem, da je češkemu pesniku, ki ga ves narod priznava in ljubi, izkazal redko čast, je obenem — kakor še nobeden njegovih prednikov — posvetil redko pozornost naši literaturi in je pozdravil našo kulturo sploh na skrajno vreden način, ki je istotako časten za pesnika, kakor za vso našo narodno literaturo.« — Nadaljeva je pravi »Narodni Politika«, da je namestnik izkazal svoje osebno spoštovanje pred tem, kar spada k najvišjim imovnam človeškega duha. Ali v tem se kaže tudi državni duh. Zakaj kdor hoče upravljati deželo s takim kulturnim razvojem, kakršna je ravno Češka, je potrebno, ne le da pozna jezika obeh v deželi živčih narodov in njihju gospodarske, socialne in ljudske potrebe, marveč mora biti tudi v stiku z njihju kulturnim življenjem in ga spoznavati... Zato je udeležba namestnika na omenjenem jubileju znak, da pozna in ceni višino kulture češkega naroda. To je pokazal namestnik tudi z izbero svojega zastopnika. Poslal je tja prvovrstnega češkega literarnega historika, moža, ki ima velikih zaslug za razcvit češke kulture sploh, osebo torej, ki je bila posebno pozvana za tako nalogo.

Nov ženski poklic. Voja je premenila mnogo življenjskih razmer. Enim je pomagala do ogromnih bogastev, druge je pahnila v bedo, ustvarila je pa tudi popolnoma nove poklice. Tako je američanka gospodična Lewis Chase prišla na srečno misel, se etablirati kot prepeljevalka žen in deklet. Pač nič slabega misliti! Gospodična le spremlja enkrat Angležinje, ki bivajo v Avstriji, na Angleško, drugič Avstrijanke, ki bivajo na Angleškem, v Avstrijo. Navadno se pelje pod njenim vodstvom po 30 do 40 oseb vseh

stanov: grofinje in kuharice, šivilje in igralke, starke in otroci.

Razgled.

— **Dr. Edmund Kolodziejczyk padel** »Nova Reforma« poroča, da je na bojišču ob Sanu padel rezervni poročnik 57. peh. polka dr. Edmund Kolodziejczyk, gimnazijski profesor krakovski, marljiv delavec na polju slovanškega narodopisa. V Krakovskem mesečniku »Swiat Slowianski« je objavil spis o bibliografiji poljskega slovanofilstva in je prvi opozoril na Poljake, naseljene na severnem Ogrskem.

— **Nadvojvoda Leopold Salvator** častni doktor tehničnih ved. Generalni artiljerijski nadzornik nadvojvoda Leopold Salvator je bil 1. t. m. v slavnostni dvorani dunajske tehnike slovesno promoviran za častnega doktorja tehničnih ved.

— **V Dalmaciji** so zaprli srednje, ponekod tudi ljudske šole.

— **Zaključenje šol v Zagrebu.** V Zagrebu so zaključili vse šole. Večina šol bo preurejena v bolnice; namesto dose-danjih 8000 postelj bo v bodoče v Zagrebu prostora za 11.000 ranjencev.

— **Analfabetstvo v Italiji.** Ljudsko štetje, ki se je vršilo v Italiji v letu 1911, je izkazalo 29.459.687 oseb, ki so prekoracile šesto leto svojega življenja. Od teh jih je izjavilo 18.322.320, da znajo pisati in čitati, dočim jih je 11.050.454 to vprašanje zanikalo, a ostali sploh niso dali nikakega odgovora. Če te številke preračunamo v odstotke, vidimo, da od 100 oseb nad 6 let ima le 63 elementarno izobrazbo, a še ta je pri večini skrčena na najozje meje. V resnici je med 63 »pismenih« ljudi tudi takih, ki niso dospeli preko poznavanja par črk. Pri tem pa treba uvaževati, da to povprečno število ne velja enakomerno za različne del. prebivalstva. To je razvidno iz sledečih odstotkov analfabetov v posameznih provincah: Piemont 11, Ligurija 17, Lombardija 13, Benetke 25, Emilia 22, Toskana 37, Mache 51, Umbria 49, Abruzzi 58, Campagna 54, Apulija 59, Basilicata 65, Kalabrija 70, Sicilija 58, Sardinija 58.

— **Vzgoja v Švici.** Celo v Švici, kjer je prebivalstvo vendar na visoki stopnji omike, se je izkazalo ob začetku sedanje vojne, da velika večina ljudi ne zna politiško misliti in da je v vseh politiških vprašanjih slabo poučeno. Ljudje niso bili poučeni ne o pogojih švicarske svobode in državne neodvisnosti, ne o temeljnih nevtalnosti, ne o dolžnostih, ki jim jih nalaga nevtalnost. Z ozirom na to je zdaj merodajna korporacija sklenila preskrbeti, da se bo v šoli izdatno gojil pouk o državljanskih pravicah in dolžnostih, sploh da se bo skrbelo za izdatno politiško in zgodovinsko izobrazbo mladine in za temeljito učenje vseh treh, v Švici domačih jezikov, francoskega, nemškega in italijanskega, ker samo temeljito znanje domačih jezikov premaga narodnostna in plemenska nasprotja.

— **Izredne doklade učiteljem na Češkem** se bodo plačevale tudi v drugi polovici leta 1915., kakor je sklenila češka deželna upravna komisija. Sklep mora potrditi še cesar. Po izplačevanju doklad po 31. decembru 1915 more komisija šele sklepati, ko izjavi vlada, koliko namera va prispevati.

— **Husov spomenik v Pragi.** Društvo za napravo Husovega spomenika v Pragi naznanja širši javnosti, da je vse delo končano in se zdaj vrši razkrivanje bronastega dela.

— **Jugoslovanska akademija v Zagrebu.** Na mesto umrlega profesorja T. Smičiklase je izvoljen za predsednika jugoslovanske akademije profesor dr. Tomo Maretič.

— **Profesor Cvijić ni umrl.** Nedavno se je poročalo, (kar smo tudi mi zabeležili), da je umrl v Beogradu znani geograf profesor Cvijić. Zagrebški »Pokret« je dobil sedaj iz Pariza vest, da se nahaja profesor Cvijić živ in zdrav v francoski prestolici.

— **Za rektorja dunajske tehnike** je bil izvoljen profesor fizike dr. Gustav Jäger.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vse uredništvu našega lista namenjene stvari naj se do preklica pošiljajo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Ljubljani, »Učiteljska tiskarna«.

Tovariš Jos. Prijatelj, c. kr. učitelj v Gorici, in Rudolf Vizintin, nadučitelj v Renčah, pošiljata z italijanskega bojišča vsem prijateljem in tovarišem presrečne pozdrave.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korenc.
Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Domača knjižnica.

Prihodnji zvezki »Domače knjižnice« izidejo šele po vojni, ker je odšel založnik k vojakom. Denar se nikomur ne povrne, ker je poskrbljeno za vsak slučaj, da se delo nadaljuje.

Založnik: DR. LJ. KOSER.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika? :

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovjših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic in otroških vozičkov.

Popolna spalna oprava za dve osebi K 350.-

zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta.

Ker je trpežni izdelek je posebno priporočljivo za one, kateri se mnogokrat selijo. **Obstoječa 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.**

Zahtevajte najnovjši katalog, kateri obsega nad 300 mod. slik

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914 . . . . . K 740.000.000.—
Vlog . . . . . „ 44.500.000.—
Rezervnega zaklada . . . . . „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ | 0 | 0

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejše in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustriran cenik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodnostno uslohim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim amstvom.

Promet do 30. junija 1915. K 72.948.15.

Uradne ure: Vsak četrtak od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7 zvečer.